

ANA SÖZLEŞME ALTERNATİF MADDE SETİ

Pay devri, nisap, imtiyaz, aynı sermaye, kâr dağıtımı ve yönetim için hazır madde metinleri

NASIL KULLANILIR. Ana sözleşmenin standart metni çoğu şirket için yeterlidir. Ancak ortaklık yapınız özel ise (aile şirketi, yatırımcı girişi, ortaklar arası denge, çıkış planı) aşağıdaki maddeleri standart maddelerin **yerine koyabilir** veya **ek madde** olarak ekleyebilirsiniz. Her maddenin altında hangi şirket türüne uygun olduğu ve nelere dikkat etmeniz gerektiği belirtilmiştir.

ÖNEMLİ. Bu maddeler, ortaklar arasındaki güç dengesini kalıcı olarak değiştirir. Kurulusta "nasılsa hepimiz anlaşıyoruz" diyerek atlanan bu maddeler, yıllar sonra ortaklık uyumsuzluğunda en çok tartışılan hükümler hâline gelir. **Seçtiğiniz maddeyi mutlaka avukatınıza kontrol ettirin.** Kanunun emredici hükümlerine aykırı düzenlemeler geçersiz sayılır.

A. PAY DEVRİNİN SINIRLANDIRILMASI (BAĞLAM HÜKÜMLERİ)

A1. Anonim şirket – önalım (ön satın alma) hakkı tanıyan madde

Standart "Payların Devri" maddesi yerine kullanılır.

"Nama yazılı payların devri Şirketin onayına bağlıdır. Payını devretmek isteyen pay sahibi, devir şartlarını ve devralmak isteyen kişinin kimliğini yazılı olarak yönetim kuruluna bildirir. Yönetim kurulu bu bildirim aldığı tarihten itibaren [15] gün içinde diğer pay sahiplerine iletir. Diğer pay sahipleri, bildirim kendilerine ulaşmasından itibaren [30] gün içinde, aynı şartlarla ve payları oranında söz konusu payları satın alma hakkına sahiptir. Bu hakkın süresi içinde kullanılmaması hâlinde paylar bildirilen kişiye devredilebilir. Devir, pay defterine kaydedilmekle Şirkete karşı hüküm ifade eder."

Dikkat: Anonim şirkette nama yazılı payların devrinin sınırlandırılması ancak kanunda öngörülen sebeplerle ve esas sözleşmede açıkça düzenlenmek suretiyle mümkündür. Sınırsız bir "yönetim kurulu dilediği gibi reddeder" hükmü riskli olabilir.

A2. Anonim şirket – önemli sebeple ret imkânı

"Şirket, devralan kişiyi pay defterine kaydetmeyi, esas sözleşmede öngörülen önemli sebepleri ileri sürerek veya devredene paylarını, başvurma anındaki gerçek değeriyle almayı önererek reddedebilir. Şirketin ortaklar çevresinin bileşimiyle ilgili olarak Şirket işletme konusunun gerçekleşmesi veya işletmenin ekonomik bağımsızlığı yönünden devrin engellenmesini haklı gösteren sebepler önemli sebep sayılır."

A3. Limited şirket – pay devrinin serbest bırakılması

Kanunun varsayılan kuralı genel kurul onayı arar; bunu kaldırmak istiyorsanız kullanın.

"Esas sermaye payının devri için genel kurulun onayı aranmaz. Devir, yazılı şekilde yapılır ve tarafların imzaları noterce onanır. Devir, pay defterine kaydedilmekle Şirkete karşı hüküm ifade eder. Müdürler, usulüne uygun devri pay defterine kaydetmekle yükümlüdür."

A4. Limited şirket – pay devrinin tamamen yasaklanması

"Esas sermaye payının devri yasaktır. Bu hüküm, ortağın haklı sebeple şirketten çıkma hakkı ile kanundan doğan diğer hakları saklıdır."

Dikkat: Devir yasağı ortağı şirkette kilitler; bu durumda ortağın çıkış yolu genellikle haklı sebeple çıkma davası olur. Bu maddeyi kullanmadan önce çıkış mekanizmasını (A5) da düzenlemeniz önerilir.

A5. Her iki tür – ortaklıktan çıkma ve pay değerinin belirlenmesi

"Ortaklıktan ayrılmak isteyen ortağın payı, öncelikle diğer ortaklara payları oranında teklif edilir. Payın değeri, taraflarca anlaşılabilmesi hâlinde, ortakların birlikte belirleyeceği bir yeminli mali müşavir veya bağımsız denetim kuruluşu tarafından, ayrılma talebinin Şirkete ulaştığı tarihteki finansal tablolar esas alınarak tespit edilir. Değerleme masrafları [Şirkete / taraflara eşit olarak] aittir. Ödeme, tespit edilen değerin [] ay içinde ve [] eşit taksitte yapılması suretiyle gerçekleştirilir."

B. NİSAPLARIN AĞIRLAŞTIRILMASI

B1. Anonim şirket – belirli kararlarda ağırlaştırılmış nisap

"Aşağıdaki konulara ilişkin genel kurul kararları, Şirket sermayesinin en az [%75]'ini oluşturan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oyu ile alınır:

- a. Şirketin işletme konusunun tamamen değiştirilmesi,
- b. Şirketin önemli miktarda malvarlığının toptan satışı,
- c. Yeni ortak alınması sonucunu doğuran sermaye artırımları,
- d. Şirketin birleşmesi, bölünmesi veya tür değiştirmesi,
- e. Şirketin tasfiyesine karar verilmesi."

Dikkat: Esas sözleşmeyle nisapların ağırlaştırılması mümkündür; ancak ağırlaştırma kararının kendisi de kanunda öngörülen özel nisapla alınır. Nisabı çok yükseğe çekmek şirketi karar alamaz hâle getirebilir (kilitlenme riski).

B2. Limited şirket – ağırlaştırılmış karar nisabı

"Şirket sözleşmesinin değiştirilmesine, sermayenin artırılmasına veya azaltılmasına, şirketin birleşmesine, bölünmesine, tür değiştirmesine ve tasfiyesine ilişkin kararlar, temsil edilen oyların en az [dörtte üçünün] ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının [salt çoğunluğunun] bir arada bulunması hâlinde alınır."

B3. Her iki tür – kilitlenme (deadlock) çözüm maddesi

"Genel kurulda aynı gündem maddesi hakkında üst üste [iki] toplantıda karar alınamaması hâlinde, ortaklardan her biri diğer ortaklara yazılı bildirimde bulunarak arabuluculuğa başvurabilir. Arabuluculuk sürecinin anlaşmazlıkla sonuçlanması hâlinde ortaklar, payların değerlendirilmesi ve devrine ilişkin [A5] maddesindeki usulü uygulamayı kabul ederler."

C. İMTİYAZLI PAYLAR (ANONİM ŞİRKET)

C1. Oyda imtiyaz

"[A] grubu paylar oyda imtiyazlıdır. [A] grubu her bir pay genel kurulda [15] oy hakkına, [B] grubu her bir pay ise [1] oy hakkına sahiptir. Esas sözleşme değişikliği ve ibra ile sorumluluk davası açılmasına ilişkin kararlarda oyda imtiyaz kullanılamaz."

Dikkat: Bir paya en çok on beş oy hakkı tanınabilir; bu sınırı aşan düzenlemeler geçersizdir. Ayrıca esas sözleşme değişikliği, ibra ve sorumluluk davası kararlarında oyda imtiyaz kullanılamaz.

C2. Yönetim kurulunda temsil imtiyazı

"Yönetim kurulu üyelerinin [] adedi [A] grubu pay sahiplerinin göstereceği adaylar arasından, [] adedi [B] grubu pay sahiplerinin göstereceği adaylar arasından genel kurulca seçilir."

C3. Kâr payında imtiyaz

"[A] grubu paylara, dağıtılabılır kârdan öncelikle ve ödenmiş sermayenin [%[]] oranında kâr payı ödenir. Bu ödeme yapılmadan diğer gruplara kâr payı dağıtılamaz. Bir yıl kâr dağıtılmaması hâlinde bu öncelikli kâr payı hakkı [birikimlidir / birikimli değildir]."

D. AYNİ SERMAYE

D1. Aynı sermaye konulmasına ilişkin madde

"Şirket sermayesinin [] TL'lik kısmı aynı sermaye olarak konulmuştur. Aynı sermaye, [AYNIN AÇIK TANIMI: taşınmazın ada/parsel bilgileri veya makine/marka/patentin tanımı] olup, mahkemece atanan bilirkişi tarafından düzenlenen [TARİH] tarihli raporda [] TL değer biçilmiştir. Aynı sermaye karşılığında [AD SOYAD]'a [] adet pay verilmiştir. Bu paylar Şirketin tescilinden itibaren [iki] yıl geçmedikçe devredilemez."

Dikkat: Üzerinde sınırlı aynı hak, haciz veya tedbir bulunmayan; nakden değerlendirilebilen ve devrolunabilen malvarlığı unsurları aynı sermaye olarak konulabilir. **Hizmet edimi, kişisel emek, ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacaklar sermaye olarak konulamaz.** Aynı sermayeye değer biçilmesi mahkemece atanan bilirkişi raporu ile yapılır; taşınmaz sermaye konuluyorsa tapu siciline şerh verilir.

E. KÂR DAĞITIMI VE YEDEK AKÇE

E1. Zorunlu asgari kâr dağıtımı

"Kanuni yedek akçeler ayrıldıktan sonra kalan dağıtılabilir kârın en az [%50]'sinin pay sahiplerine kâr payı olarak dağıtılması zorunludur. Bu oranın altında dağıtım yapılabilmesi veya kâr dağıtılmaması, sermayenin [%75]'ini temsil eden pay sahiplerinin olumlu oyu ile mümkündür."

Azınlık ortağın "kâr hiç dağıtılmıyor" şikâyetini kuruluşta çözen maddedir.

E2. Kâr payı avansı

"Genel kurul, ilgili mevzuat çerçevesinde ara dönem finansal tablolarına dayanarak kâr payı avansı dağıtılmasına karar verebilir; bu konuda [yönetim kurulunu / müdürler kurulunu] yetkilendirebilir."

E3. Olağanüstü yedek akçe

"Genel kurul, Şirketin sürekli gelişimi ve istikrarlı kâr payı dağıtımını amacıyla, kanuni yedek akçeye ek olarak olağanüstü yedek akçe ayrılmasına karar verebilir."

F. YÖNETİM VE TEMSİL

F1. Anonim şirket – çift imza kuralı

"Şirket, temsile yetkili iki kişinin müşterek imzası ile temsil ve ilzam olunur. Ancak [] TL'yi aşmayan işlemlerde temsile yetkili kişilerden birinin münferit imzası yeterlidir. Parasal sınırlar ve yetki dereceleri yönetim kurulu kararıyla belirlenerek tescil ve ilan edilir."

F2. Limited şirket – müdürlerin birlikte temsili

"Şirket, müdürler kurulu üyelerinden ikisinin müşterek imzası ile temsil olunur. Müdürlerden birinin ortak olması zorunludur."

F3. Her iki tür – rekabet yasağı

"Ortaklar, Şirketin işletme konusuna giren alanlarda doğrudan veya dolaylı olarak, kendi adlarına veya başkası hesabına ticari faaliyette bulunamaz; bu alanda faaliyet gösteren bir şirkete sınırsız sorumlu ortak olamaz. Bu yasak, ortaklığın sona ermesinden itibaren [] yıl süreyle devam eder. Genel kurul, ortakların tamamının onayı ile bu yasaktan muafiyet tanıyabilir."

Dikkat: Rekabet yasağının süre, yer ve konu bakımından makul sınırlar içinde kalması gerekir; ölçüsüz yasaklar geçersiz sayılabilir.

G. ELEKTRONİK ORTAM VE İLETİŞİM

G1. Elektronik genel kurul ve yönetim kurulu

"Şirketin genel kurul toplantılarına katılma hakkı bulunan hak sahipleri bu toplantılara, Türk Ticaret Kanunu'nun 1527. maddesi uyarınca elektronik ortamda da katılabilir. Şirket, ilgili mevzuat hükümleri uyarınca hak sahiplerinin genel kurul toplantılarına elektronik ortamda katılmalarına, görüş açıklamalarına, öneride bulunmalarına ve oy kullanmalarına imkân tanıyacak elektronik genel kurul sistemini kurabileceği gibi bu amaçla oluşturulmuş sistemlerden hizmet satın alabilir. Yönetim kurulu toplantıları da tüm üyelerin katılımıyla elektronik ortamda yapılabilir."

G2. Ortaklara elektronik tebligat

"Ortaklar, Şirkete yazılı olarak bildirdikleri elektronik posta adreslerine yapılan bildirimlerin kendilerine ulaştığını kabul ederler. Adres değişiklikleri yazılı olarak Şirkete bildirilmedikçe eski adrese yapılan bildirimler geçerlidir. Kanunen tebligat mevzuatına tabi bildirimlere ilişkin hükümler saklıdır."

SEÇİM REHBERİ – HANGİ MADDEYİ NE ZAMAN?

İki eşit ortakla kuruyorsanız: B3 (kilitlenme), A5 (çıkış), E1 (kâr dağıtımı) mutlaka.

Aile şirketi kuruyorsanız: A1 veya A2 (pay devri kontrolü), C2 (yönetimde temsil), F3 (rekabet yasağı).

Yatırımcı alacaksanız: C1/C3 (imtiyaz), B1 (ağırlaştırılmış nisap), E1 (kâr dağıtımı).

Azınlık ortaksanız: B1 (ağırlaştırılmış nisap), E1 (zorunlu kâr dağıtımı), A5 (çıkış değerlemesi).

Makine/taşınmaz koyacaksanız: D1 (aynı sermaye) ve bilirkişi raporu süreci.

YASAL UYARI. Bu metin yalnızca bilgilendirme ve örnek şablon amacıyla hazırlanmıştır; hukuki danışmanlık, mali müşavirlik veya avukatlık hizmeti yerine geçmez. Şablonu kullanmadan önce mali müşavirinize/avukatınıza ve bağlı olduğunuz ticaret sicili müdürlüğüne danışın. Ticaret sicili müdürlükleri arasında uygulama ve belge talebi farkları bulunabilir. Sermaye tutarları, harç ve ilan bedelleri ile mevzuat hükümleri değişebilir; işlem tarihindeki güncel düzenlemeyi teyit ediniz.

Bu belge ücretsizdir. Kopyalayabilir, düzenleyebilir ve şirketinizde kullanabilirsiniz; kaynak göstermeniz gerekmez. Benzer metinleri ücretli satan siteler vardır, ödeme yapmanıza gerek yok.

Hazırlayan: Hesaptut — bulut tabanlı ön muhasebe ve e-fatura programı · hesaptut.com · Şirketiniz kurulduktan sonra fatura, cari ve gider takibi için 14 gün ücretsiz deneyin: app.hesaptut.com/kayitol